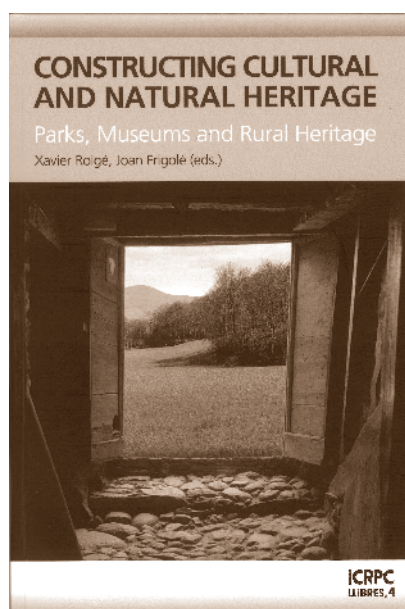

ROIGÉ, XAVIER, FRIGOLÉ, JOAN (eds.) (2010)

Constructing cultural and natural heritage. Parks, Museums and Rural Heritages, Girona: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

Constructing cultural and natural heritage: Parks, Museums and Rural Heritage (Construint patrimoni cultural i natural: parcs, museus i patrimoni rural) és el quart llibre de la sèrie de publicacions de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (on sóc investigadora visitant) i el primer en anglès. Els redactors, Xavier Roigé i Joan Frigolé, han elaborat un volum que conté un total de setze capítols (nou de traduïts per quatre traductors, i set de no traduïts, amb la correcció de proves feta per Peter Collins).¹

Certament, és impossible en una ressenya breu fer honor a un llibre escrit per disset autors no només sobre teoria sinó també sobre estudis de casos ben diversos. Voldria només fer una descripció dels continguts i fer notar la seva pertinença profunda, segons el meu punt de vista, per al públic d'aquesta revista, museòlegs, museògrafs i altres persones que s'apassionen pels museus.

La primera de les dues parts conté tres reflexions teòriques sobre el concepte de patrimonialització (*pa-*

trimonialization o heritagization en anglès) i la segona conté dotze estudis de casos de Catalunya (4), França (2), Portugal (1), el País Basc (2) i Itàlia (3). Tenint en compte aquesta riquesa teòrica i etnogràfica, trobo a faltar en el volum un índex temàtic i fotografies que il·lustrin els casos.

La introducció, escrita pels redactors, identifica els quatre camps d'investigació principals expressats en els capítols següents (p. 15):

1. La patrimonialització de la natura i dels recursos naturals.
2. L'ús del patrimoni pels museus i pels centres de gestió de patrimoni.
3. L'ús del patrimoni intangible.
4. La producció dels elements de la vida rural.

El llibre sencer es pot aplicar als museus, encara que només un d'aquests camps hi fa referència explícitament i només alguns dels casos concrets ho fan. La raó és que "*els processos de patrimonialització*" (p. 22), el tema central d'anàlisi, són essencials pel

¹ Moltes gràcies a Eliseu Carbonell i a Andreu Pulido per haver corregit el meu català; tots els errors que hi pugui haver són absolutament per culpa meua.

creixement recent dels museus, les seves característiques actuals i per als seus desenvolupaments futurs. Aquests processos estan relacionats amb dos processos en curs en el món museístic, la democratització i l'amplificació de l'àmbit d'actuació extramurs.

Alguns dels temes teòrics que es presenten en el volum inclouen els lligams entre la patrimonialització i el mercantilisme, la producció del passat a través de la producció de la patrimonialització, el paper de les "relacions de poder" en la definició d'autenticitat (p. 31), les maneres en què el patrimoni implica la identitat o les identitats i viceversa, les connexions entre el que és local i global en la construcció cultural de patrimoni, la funció de la memòria en aquesta construcció, el turisme com a motor de la patrimonialització, el rol dels especialistes en la protecció de patrimoni i la política de tot això. Pel que fa a la complexitat del concepte de patrimonialització, es tracten temes teòrics addicionals: "la recerca per a patrimonialització o la recerca sobre patrimonialització" (p. 44), el patrimoni "com a fet institucional" (p. 47) i també "la naturalització de la cultura a través dels museus i la culturalització de la natura a través dels parcs" (p. 70).

Alguns dels casos concrets que es presenten en la segona part inclouen la patrimonialització de la natura als Pirineus catalans, l'economia i el poder en un parc nacional francès, la patrimonialització de l'arquitectura tradicional a Portugal, els conflictes sobre la presentació del patrimoni industrial al País Basc, la creació d'un parc literari a Itàlia i la repre-

sentació de la processó del Corpus Christi en un poble del sud d'Itàlia.

Els casos d'estudi concreten temes plantejats en els tres capítols teòrics. Poso només un exemple: la investigació del patrimoni cultural intangible –*Intangible Cultural Heritage* (ICH), segons la classificació oficial de la UNESCO– al poble de Valtaleggio, a la falda dels Alps al nord d'Itàlia. Cristina Grasseni assoleix amb èxit la seva intenció "de mostrar la complexitat dels processos pels quals els ecomuseus s'arrelen per tant en contextos socials, polítics i simbòlics concrets" (p. 195). Grasseni explica el *community mapping* ('mapatge de la comunitat'), que és "una tecnologia per a la participació" potent en la qual comunitat és no només l'objecte del mapa sinó també les persones que el fan (p. 198). El mapa de la comunitat de Valtaleggio i creat per la mateixa comunitat és al mateix temps un diagrama del paisatge de la memòria, les emocions i les traces de la seva utilització (per exemple, el coneixement necessari per buscar bolets) i una guia turística.

La disciplina més representada és l'antropologia (jo també sóc antropòloga). Els museus d'avui es distancien de les disciplines tradicionals que els van donar forma en el passat al mateix temps que es distancien de les exposicions etnogràfiques estàtiques del passat. Per tant, és possible que l'antropologia sembli inútil per als museus contemporanis, una disciplina que ha de ser rebutjada. Per contra, aquest volum demostra que no només la perspectiva antropològica sinó també el mètode propi de

recerca de la disciplina, el treball de camp, faciliten –realment permeten– entendre els processos complexos de la patrimonialització.

Un gran valor del volum és que aborda molts emplaçaments d'Europa i que implica investigadors de molts països europeus. Seria una llàstima que només llegissin el llibre altres investigadors i professors d'universitats i centres de recerca. Espero que els continguts de *Constructing natural and cultural heritage* estimulin el diàleg entre gent del món de l'acadèmia i gent del món dels museus, així com també que el llenguatge dens i tècnic que de vegades s'utilitza en el volum no impedeixi aquest diàleg tan important.

Als països angloparlants s'està duent a terme una recerca semblant. Per

exemple, al meu país, els Estats Units, es fa sota el nom de *cultural production* o *museum studies* en comptes de *patrimonialization* o *heritagization*. De fet, els col·laboradors del volum en posen exemples. No obstant això, el diàleg a través de fronteres lingüístiques entre l'Europa continental, d'una banda, i Anglaterra, el Canadà i altres països angloparlants, de l'altra, encara no és prou forta. Per enfortir-lo, us convido no només a llegir *Constructing cultural and natural heritage* sinó també a compartir-lo amb els vostres col·legues angloparlants a tot arreu.

NINA KAMMERER

Heller School for Social Policy and Management and Department of Anthropology. Brandeis University. Waltham, Massachusetts.